

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 vtrum respondeat ei septima beatitudo, quæ est, beati pacifici.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

nis. ergo potest esse cum peccato mortali.

SED CONTRA est, quod dicitur Sapient. 1. In maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis.

RESPON. Dicendum, quod sapientia, quae est donum Spiritus sancti, sicut dictum * est, facit reuertendum iudicii circa res diuinas, vel per regulas diuinas de aliis ex quadam connaturalitate, siue unione ad diuina, quae quidem est per charitatem, ut * dictum est: & ideo sapientia, de qua loquimur, praesupponit charitatem. Charitas autem non potest esse cum peccato mortali, ut ex supra dictis patet. Unde relinquitur, quod sapientia, de qua loquimur, non potest esse cum peccato mortali.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illud intelligendum est de sapientia in rebus mundanis, siue etiam in rebus diuinis per rationes humanas, de qua sancti non gloriantur: sed eam se fatentur non habere, secundum illud Prover. 30. Sapientia hominum non est necum. Gloriantur autem de sapientia diuina, secundum illud 1. ad Corinth. 1. Facta est nobis sapientia a Deo.

AD II. dicendum, quod ratio illa procedit de cognitione diuinorum, quae habetur per studium, & inquisitionem rationis, quae potest haberi cum peccato mortali, non autem de illa sapientia, de qua loquimur.

AD TERTIUM dicendum, quod sapientia esse differat a charitate, tamen praesupponit eam, & ex hoc ipso diuidit inter filios perditionis, & regni.

ARTICVLVS V.

Utrum sapientia sit in omnibus habentibus gratiam.

IN articulo quinto, omisso quarto, dubium occurrit, Quo pacto sapientie donum secundum altiore gradum spectet ad gratiam gratis datam, cum sapientie donum secundum totam latitudinem perfectionis suae gratum faciat. Constat enim, quod sicut simpliciter ad simpliciter, ita magis ad magis, &c. Ac per hoc sapientie donum simpliciter gratum faciens, magis, magis gratum faciet. Gratia autem gratis data differt a gratum faciente penes gratum facere, & non gratum facere, apud auctorem in prima secunda q. 11. art. 1. ad ultimum.

Ad huius rei evidentiam scito, quod sapientia, sicut & scientia dupliciter potest augeri, scilicet intentione, & extentiue, ex parte subiecti, vel obiecti, ut superius declaratum fuit. Et licet utrumque perficiat habentem, diuersimode tamen: quia augmentum intentionis per se primo ordinatur ad per-

dicatur Proverb. 8. sed Sapient. 7. dicitur, quod neminem diligit Deus, nisi eum, qui cum sapientia inhabitat: ergo in omnibus habentibus gratiam, sine peccato mortali existentibus, est sapientia.

RESPON. Dicendum, quod sapientia, de qua loquimur, sicut dictum * est, importat quandam reuerentiam iudicii circa diuina, & conspicienda, & consulenda. Et quantum ad utrumque ex unione ad diuina secundum diuersos gradus aliqui sapientiam fortuantur. Quidam enim tantum fortuantur de recto iudicio tam in contemplatione diuinorum, quam etiam in ordinatione rerum humanarum secundum diuinas regulas, quantum est necessarium ad salutem. Et hoc nulli deest sine peccato mortali existentibus per gratiam gratum facientem: quia si natura non deficiat in necessariis, multo minus gratia. Unde dicitur 1. Ioan. 2. Verbo docet uos de omnibus. Quod autem alio modo gradu perficiunt sapientia donum, & quantum ad contemplationem diuinorum, in-

quantum, scilicet quaedam mysteria & cognoscunt, & aliis manifesta repositunt, & etiam quantum ad directionem humanorum secundum regulas diuinas, in quantum possunt secundum eas non solum se ipsos, sed etiam alios ordinare. Et iste gradus sapientie non est communis omnibus habentibus gratiam gratum facientem, sed magis pertinet ad gratias gratis datas, quas Spiritus sanctus distribuit prout uult, secundum illud 1. ad Corinth. 12. Alii datur per spiritum sermo sapientiae &c.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod Apost. loquitur ibi de sapientia, secundum quod se extendit ad occulta mysteria diuinorum: sicut & ibidem dicit: Loquimur de sapientia in mysterio, quae abscondita sunt hominibus, & de eis iudicare, penes actus suos, tamen ordinare proprios actus, ut pertinet ad unumquemque, ut patet in epistola ad Demophilum.

AD TERTIUM dicendum, quod ordinati, sicut & pueri, habent quidem sapientiam, secundum quod est donum, sed non habent actum proprie imperatoriale, quo impeditur in eis alius ratio.

ARTICVLVS VI.

Utrum septima beatitudo respondet sapientiae.

AD SEXTUM sic proceditur. Vnde prima beatitudo non respondet sapientiae. Septima enim beatitudo est, Deus

Art. 2. huius quatuor.

Art. 2. huius quatuor. & supra q. 23. art. 6.

1. q. 24. art. 12.

Super quatuor quinquagesimo articulo quinquagesimo.

1. q. 68. art. 5. ad 1.

Lib. 1. c. 2. to mo 3.

Lib. 2. ca. 36.

nam filii Dei uocabuntur. utrumque autem horum pertinet immediate ad charitatem. Nam de pace dicitur in Psal. 118. Pax multa diligentibus legem tuam. & Apost. dicit Ro. 5. Charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum, qui datus est nobis: qui quidem est spiritus adoptionis filiorum, in quo clamamus? Abba pater, ut dicitur Ro. 8. ergo septima beatitudo magis det attribui charitati, quam sapientiae.

¶ 2. Præ. Vnum quodque magis manifestatur per proximum effectum, quam per remotum: sed proximum effectus sapientie uidetur esse charitas, secundum illud Sap. 7. Per nationes in animas sanctas se trāsfero, amicos Dei, & prophetas constituit: pax autem, & adoptio filiorum uidetur esse remotus effectus, cum procedant ex charitate, ut dictum est. ergo beatitudo sapientie respondens, deberet magis determinari secundum dilectionem charitatis, quam secundum pacem.

¶ 3. Præ. Iacob. 3. dicitur. Quæ desursum est sapientia, primum quidem pudica est: deinde autem pacifica, modesta, suauis, bonis consentiens, plena misericordia, & fructibus bonis, iudicans sine simulatione. beatitudo ergo correspondens sapientie, non magis debuit accipi secundum pacem, quam secundum alios effectus celestis sapientie.

SEDCONTRA est, quod August. dicit in li. de serm. domini in monte, quod sapientia conuenit pacificis, in quibus nullus motus est rebellis, sed obtemperans rationi.

RESPON. Dicendum, quod septima beatitudo congrue adaptatur dono sapientie & quantum ad meritum, & quantum ad præmium. Ad meritum quidem pertinet quod dicitur, Beati pacifici. Pacifici autem dicuntur, quasi pacem facientes uel in seipsis, uel in aliis, quorum utrumque contingit per hoc, quia, in quibus pax constituitur, ad debitum ordinem rediguntur. Nam pax est tranquillitas ordinis, ut August. dicit 19. De Ciuit. Dei. Ordinare autem pertinet ad sapientiam, ut patet per Philol. 1. in principio Metaph. & ideo esse pacificum conuenienter attribuitur sapientie: ad præmium autem pertinet quod dicitur, Filii Dei uocabuntur. Dicuntur autem aliqui filii Dei, in quantum participant similitudinem filii unigeniti, & naturalis, secundum illud Ro. 8. Quos præcœuit conformes fieri imaginis filii sui, qui quidem est sapientia genita: & ideo participando donum sapientie, ad Dei filiationem homo pertingit.

ADPRIMUM ergo dicendum, quod charitatis est habere pacem: sed facere pacem, est sapientie ordinantis. Similiter autem Spiritus sanctus instanti dicitur spiritus adoptionis, in quantum per eum datur nobis similitudo filii naturalis, qui est genita sapientia.

ADSECUNDUM dicendum, quod illud est intelligendum de sapientia increata, quæ primo se nobis uniuersis per donum charitatis, & ex hoc reuelat nobis mysteria, quorum cognitio est sapientia infusa. Et ideo sapientia infusa, quæ est donum, non est causa charitatis, sed magis effectus.

ADTERTIUM dicendum, quod sicut iam dictum est, ad sapientiam, secundum quod est donum, pertinet non solum contemplari diuina, sed etiam regulare humanos actus, in qua quidem directione primo occurrit remotio a malis, quæ contrariatur sapientie. Vnde & timor dicitur esse initium sapientie, in quantum facit recedere a malis. Vltimum autem est sicut finis, quo omnia ad debitum ordinem redigantur, quod pertinet ad rationem pacis. Et ideo conuenienter Iacobus dicit, quod sapientia, quæ desursum est, quæ est donum

A spiritus sancti, primum est pudica, quasi uitans corruptelas peccati: deinde autem pacifica, quod est finalis effectus sapientie, propter quod ponitur beatitudo. Iam uero omnia, quæ consequuntur, manifestant ea, per quæ sapientia ad pacem perducit ordine congruo. Nam homini per pudicitiam a corruptelis recedenti primo occurrit, quod quantum ex se potest, modum in omnibus teneat: & quantum ad hoc dicitur modesta. Secundo, ut in his, in quibus ipse sibi non sufficit, aliorum monitis acquiescat: & quantum ad hoc subdit, suauis: & hæc duo pertinent ad hoc, quod homo consequatur pacem in seipso. Sed ulterius ad hoc, quod homo sit pacificus etiam aliis, primum requiritur, ut bonis eorum non repugnet: & hoc est, quod dicit, Bonis consentiens. Secundo, quod defectibus proximi & compatiat in affectu, & subueniat effectui: & hoc est quod dicitur, Plena misericordia, & fructibus bonis. Tertio requiritur, ut charitatem emendare peccata fatagar: & hoc est quod dicit, ludicans sine simulatione, ne scilicet correctionem pretendens, odium intendat explere.

QVAESTIO XLVI.

¶ Super questione quæ drageham extant.

De stultitia, quæ opponitur sapientie, in tres articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de stultitia, quæ opponitur sapientie.

ET CIRCA hoc quaeruntur tria.

- ¶ 1. Primum, Vtrum stultitia opponatur sapientie.
- ¶ 2. Secundo, vtrum stultitia sit peccatum.
- ¶ 3. Tertio, Ad quod uitium capita le reducatur.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum stultitia opponatur sapientie.

ADPRIMUM sic proceditur. Videtur, quod stultitia non opponatur sapientie. Sapientie enim directe uidetur opponi insipientia: sed stultitia non uidetur esse idem, quod insipientia, quia insipientia uidetur esse solum circa diuina, sicut & sapientia: stultitia autem se habet, & circa diuina, & circa humana: ergo sapientia non opponitur stultitia.

¶ 2. Præ. Vnum oppositorum non est uia perueniendi ad aliud: sed stultitia est uia perueniendi ad sapientiam, dicitur. n. 1. ad Corin. 3. Si quis uidetur inter uos sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens: ergo sapientie non opponitur stultitia.

¶ 3. Præterea. Vnum oppositorum non est causa alterius: sapientia autem est causa stultitie. dicitur enim Ieremie. decimo: Stultus factus est omnis homo a scientia sua: sapientia autem quædam scientia est. & Iſaiæ quadragesimo septimo dicitur, Sapientia tua, & scientia, hæc decipit te. decipi autem ad stultitiam pertinet: ergo sapientie non opponitur stultitia.

IN 9. 46. aduerte, quod ea, quæ per metaphoram explanantur, oportet sane intelligi iuxta subiectam materiam, ne penuria uocabulorum nos fallat. Cum igitur stultitia penes hebetudinem attendi dicitur, & penes hoc idem attendi dictum sit uitium contrarium dono intellectus, ut patet in q. 1. ar. 2. scito, quod obfusio sensus spiritualis, qui est intellectus, in quantum impedit perceptionem diuinorum, contrariatur intellectus dono: in quantum autem impedit iudicium eorum, sem secundum altissimam causam, contrariatur dono sapientie. Et illo modo constituit hebetudinem, uel cæcitate mentis: illo autem stultitiam, uel fatuitatem. Et hæc pro tota hac questione sufficiant, ac de tractatu charitatis.

Supra. q. 8. art. 6. ad 1.

¶ Super

¶ 4. Præ.